

Stocklöpare - så här mycket får du i år

En tidig sådd, en kall start och varmt i maj. Stocklöpning, hur stort blir problemet? Det är en komplex fråga som saknar alla svar. I denna artikel gör vi dock ett försök att sja om framtiden.

Vårbruket startade som bekant tidigt i år och många valde att börja så tidigt. Nordic Sugar uppskattar att omkring 20 procent av arealen var sådd den 1 april och att 70 procent var i backen den 6 april. Detta bety-

der att vi kommer få ett medel-sådatum som är bland de tidigaste vi haft genom tiderna.

Gynnsam vår

Ur stocklöpningsynpunkt (vernalisation) har mars-april varit mycket ogynnsam. Den sämsta temperaturen, alltså temperaturen som ger upphov till mest initiering av stocklöpare, är mellan tre och sju grader. Faktum är att vi under perioden 15 mars till den sista april 2016 ackumulerade mer

vernalisation än vi gjort sedan mätningarna startade 1988. Sammantaget stod vi den 1 maj i en situation med stor del av betarealen sådd tidigt eller mycket tidigt, samtidigt hade året bjudit oss på rekordmycket vernalisation. Dessa två parametrar i kombination kan skapa stora bekymmer. Allt hopp stod nu till det kommande majvädret.

I skrivande stund, alltså i slutet av maj, ser det faktiskt ut som majvärmen kommer kunna rädda oss från den värsta stocklöpningsproblematiken. Kan nu bara värmen hålla i sig kan vi möjligen klara oss ifrån stocklöpningsproblematiken även i de tidiga sådderna. Men vernalisationen beräknas ända fram

Antal daggrader och vernalisation vid olika såtidpunkter

Sådd	Såtid 1 (29 februari)	Såtid 2 (12 mars)	Såtid 3 (22 mars)	Såtid 4 (29 mars)
Vernalisation	147	127	109	92
Daggrader	441	436	421	401

Värdena inkluderar data mellan sådd och den 27 maj. Väderdata från stocklöpningsförsöket på Borgeby år 2016.

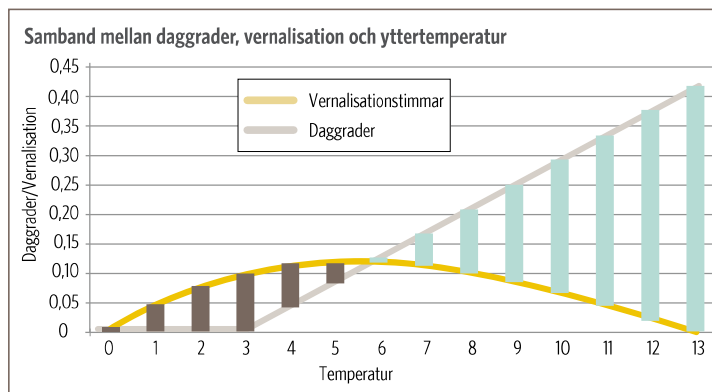
till den sista juni så sista ordet är inte sagt än.

Bra spridning i försöken

Som vi skrivit tidigare här i Betodlaren så har stocklöpningsförsöken fått större fokus inom NBR. I år har vi satt vid fyra tillfällen för att verkligen testa vad våra sorter går för. I tabellen nedan finner du datum för de olika sådderna tillsammans med det totala ackumulerade antalet daggrader och vernalisation. Det kritiska värdet för stocklöpning går någonstans mellan 120 och 140 vernalisationstimmar. Får vi mer än 140 vernalisationstimmar går de flesta av våra marknadsorter i stock. Som det ser ut nu kommer vi få en bra spridning på antalet vernalisationstimmar och förhoppningsvis bli ännu lite klokare på detta komplexa ämne.

Beräkna vernalisationstimme

Förhållandet mellan daggrader och vernalisation kan vara lite knepigt att begripa sig på. Ovan finner du en illustration över hur temperaturen påverkar antalet daggrader och vernalisation. Temperaturer runt tre grader är alltså den sämsta ur betans synpunkt. Då ackumuleras nämligen inga daggrader men vernalisationen är nästintill maximal. Vernalisationen

är som högst runt sex grader men då får betorna åtminstone några få daggrader.

Lokala betingelser avgörande

Frågan kvarstår dock om vi kommer få problem i år eller inte. Sett till 5T-gårdarna så skiljer det kring 40 vernalisationstimmar mellan gårdarna. Lägst ligger Tofta på 65 och högst ligger Gretelund på 108 vernalisationstimmar.

Är modellen perfekt?

Vi har tidigare år sett ett bra samband mellan modellens utfall och stocklöpningsfrekvensen i fält. Det betyder dock inte att modellen är perfekt eller inte kan bli ännu bättre. Det vi funderar över är om det verkligen är rätt att starta modellberäkningen samma dag som man sått fältet. Möjligen skulle beräkningen starta något senare, kanske när betorna fått

10–20 daggrader. Man kan också fråga sig om vernalisationstimmar är lika mycket värda oavsett när de kommer. Eller kan det vara så att vernalisationen i maj har större betydelse än vernalisationen i april? Det är denna typ av frågeställningar som vi på NBR nu jobbar med att reda ut.

Hur mycket stocklöpare får du?

Hittills har vi fått cirka 20 vernalisationstimmar i maj 2016, detta kan jämföras mot fjolårets 32 för samma tidsperiod. Historiska data skvallrar om att vi borde få cirka 10 vernalisationstimmar till i juni. Det betyder att sådderna i början på april fortfarande ligger lite i farozonen, speciellt om sorten är något känslig för stock. Men klart är att det varma vädret i maj var mycket välkommet. Lokala väderbetingelser, sortval och det kommande vädret blir avgörande för om man får problem eller inte.

Såtidpunkt, vernalisation och antal daggrader för de svenska 5T-odlarna

Odlare	Såtidpunkt	Vernalisation	Daggrader
HN	24 mars	108	376
MB	28 mars	93	335
GO	26 mars	105	335
MR	12 april	65	293
JM	27 mars	99	324

Joakim Ekelöf,
NBR Nordic Beet Research